

Pri povezovanju besed moramo biti pozorni na pomenska razmerja in slovnicihna pravila.

Pri besedilih opazujemo: OKOLIŠČINSKO SESTAVO (kdo je sporočevalec, naslovnik, razmerje med njima, kraj, čas sporočanja), NAKLONSKO SESTAVO (namen sporočanja), PREDMETNOPOMENSKO SESTAVO (tema), BESEDNO-SLOVNIČNO SESTAVO (oblika, povezanost besed in stavkov v povedi) in TVARNO SESTAVO (kako so besede čutno zaznamovane). Povedi v besedilu morajo biti slovnicihna, pomensko in aktualnostno povezane. Besedilo je lahko ENOPOVEDNO (iz ene povedi) ali VEČPOVEDNO (več povedi). Večpovedno besedilo pa je lahko ENOGOVRNO (1 sporočevalec) ali DVOGOVRNO (več sporoč.)

POVED: ima veliko začetnico in končno ločili – je množica pomensko in oblikovno povezanih besed, ki nekaj pomeni in je nastala v določenih okoliščinah – je najmanjša enota besedila in je lahko sama besedilo

SLOVNIČNA SESTAVA POVEDI: iz koliko stavkov je poved in kakšna so razmerja med stavki.

Besede so lahko ENOSTAVČNE ali

VEČSTAVČNE/ZLOŽENE.

Stavek: so besede zbrane okoli osebne glagolske oblike.

Sestavljen je iz stavčnih členov. Stavčni členi nosijo podatke o tem kaj se dogaja, kaj kdo dela...

Prepoznamo jih s pomočjo vprašalnic. Vprašalnice za predmet, osebek in prislovna določ. vsebujejo povedek, ki je glavni stavčni člen. Med seboj so oblikovno povezani: povedek z osebkom (ko ena beseda drugi določa spol, os. in št.) = UJEMANJE, povedek s predmetom = VEZAVA in PRIMIK prisl. določila k povedku.

ČLENITEV PO AKTUALNOSTI = Začnemo z znanim podatkom, nadaljujemo z novim.

Vrste stavkov: dvodelni (os.+pov.), enodelni (brez os. ali brez pov.) - brez osebka = **glagolski**; brez povedka = **neglagolski** (pastavek)

POVEDEK: goli; ima os. glag. obliko

zloženi: os. glag. oblika in polnopom. besede

Zloženi imajo lahko **povedkovo določilo** = ta stoji ob pomensko NEPOPOLNIH glagolih (vez), ti glagoli so fazni, naklonski in biti, navadno je povedkovo določilo sam. ali prid. beseda = ali pa **povedkov prilastek** = ta stoji ob pomensko POPOLNIH glagolih Paziti treba na glagol nahajati se (sem, je), ker to ni glagol s povedkovim določ.

OSEBEK: goli = ena polnopom. beseda, zloženi = priredno (Janez in Mitja) ali podredno (s prilastki) Janez z Mitjem

PREDMET: isto goli in zloženi (priredno in podredno)

PRISL. DOLOČILO: je iz prislova ali predložne zveze (predlog + samost.)

PRIREDJE = dopol. stavek dopolnjuje celotni glavni stavek, sta v enakovrednem razmerju.

vezalno: in, pa, ter... ni vejice, razen če je vrinjen stavek

stopnjevalno: ne samo, ampak tudi; ne le, marveč tudi; ne-ne, niti-niti

ločno: ali, ali pa, ali-ali... ni vejice

protivno: ampak, vendar, toda, temveč, marveč... vejica je

posledično: zato... vejica

pojasnjevalno: sicer, saj, kajti, namreč... vejica

sklepavno: torej... vejica

PODREDJE = dopol. stavek dopolnjuje le del osn. stavka, sta v neenakovrednem razmerju

osebkov odvisnik: kdo ali kaj

predmetni odvisnik: koga/česa, komu/kaj...

prislovnodoločilni: krajevni (kam, kod, kje), načinovni (kako = pravi načinovni (ne da bi), primerjalni (kot da)), vzročni (zakaj-ker), namerni (s kakšnim namenom - da), pogojni (pod katerim

pogojem - če) dopustni (kljub čemu - čeprav)

prilastkov odvisnik (kakšen, kateri, čigav. ki)